

Žal nam je, da je Meško zdaj postal dekadent boleznin in smrti, a iskreno želimo, da postane zdrav, v vsakem oziru apostol zdravja!

Dr. Jos. Tominšek.

Slovenska Šolska Matica. Izmed že v zadnjem broju »Ljubljanskega Zvona« kratko naznanjenih knjig tega pedagoškega društva naj tu izpregovorim par besed o »Pedagoškem Letopisu« (II. zvezek); imena njegovih sotrudnikov (dr. Bezjak, dr. Tominšek, Lavtar, Orožen, Schmoranz, Nerat) pričajo sama ob sebi o tehtnosti vsebine, ime prof. V. Bežka o dovršenosti jezika, a ravnatelja Schreinerja o iskrenosti pedagoške vneme ter o veličini smeri, ki so za naš razvoj prepotrebne. V tem zadnjem oziru nas osobito veseli, da je društvo brž v začetku svojega obstanka iskalo zvez s pedagoškimi društvi drugih Slovanov, pred vsem Srbo-Hrvatov (str. 178.), da je celo vprašalo »Hrv. pedagoško-knjižni zbor« v Zagrebu, pod kakimi pogoji bi dobivali Matičini člani knjige »Hrv. pedag.-knjiž. zbora« in nasprotno (str. 180.). S tega stališča nam je takisto milo, da se je društvo potegnilo za to, naj se Orožnovemu »Zemljepisnem atlantu«, ki nima slovenskega Malega Štajerja, doda še ta kos slovenske zemlje, nadalje, da se je društvo obrnilo na pristojno mesto radi končne ureditve slovenskega pravopisa.

Slovenci smo kakor v drugih strokah tako tudi v pedagogiki odvisni od Nemcev; drugače vzpored obstoječih političnih razmer niti ne more biti; vkljub temu bi od slovenskega »Ped. Letopisa« pričakovali več ozirov po slovanskem svetu, katerega znanost naj bi se nam polagoma odvijala. Tako se mi n. pr. zdi zelo važno, da je vzhodno slovanstvo že pred nami uvaževalo pomen geografije, glej »O pouku slov. jezika« str. 97.—98. in »Rad jugoslavanske akademije znanosti i umjetnosti«, knjiga 150. str. 121. sl. . . .

Najtemperamentnejše izmed izvestij je brez sumnje izvestje gosp. dr. Tominška o grščini. Ta predmet je pač predmet dnevnega boja, odtod topla vnema gosp. poročevalca, ki je sam uverjen, da protivniki grškega pouka »v današnjih časih« ne bodo utihnili. Gosp. dr. Tominšek je zastavil veliko silo razlogov, ki jih je nanese nemška filološka literatura, pa vso moč svoje lastne oduševljenosti, da bi nas uveril o neizogibnosti grškega pouka, ter očitno ni zadovoljen z ukrepi ruske učne uprave, ki krči mero grščini, dasi je slovanska Rusija dedič grškega Carigrada.

Najsi je človek za pouk grščine ali proti njemu, sigurno ne more pristati ob nekatere razloge, ki gosp. pisatelju morajo braniti težko stališče. Tu le eno, dve.

Istina je, da je enkrat (v začetku novega veka) staroklasiški humanizem preporodil svet, rešivši »človečanstvo«, ki v srednjem veku ni moglo na dan. Toda iz tega ne sledi, da bi v iste svrhe i dandanes morali sezati tako daleč v pradavnost; med tem so novi narodi razvili toliko — morebiti še preveč — »človečanstva«, da si ob njem svobodno razvija svoj samočloveški »jaz«, komur je tega mar. Razvoj slovanskih narodov spada v dobo ne staroklasiškega humanizma, marveč novega »samočlovečanstva«, in zato se ni čuditi, ako se Slovani, med njimi zlasti Rusija ne vneajo toliko za klasične jezike.

Osobito mi Slovenci bi se ne smeli presilno ogrevati za latinščino in grščino; v »homerski in herodotski« naivnosti ne vidimo, da nam zemljaki le opeko nosijo polirju — tujcu, ki hišo zida klasično izobraženim »narodovim izvoljencem«.

Gosp. dr. Tominšek priznava, da grški pouk ne doseže mnogo, a vzrokov išče v slabih učiteljih in pa v tem, da je — to naglaša najodločneje — »nesposoben za višji pouk velik del gimnazijske mladine«; zato zahteva, naj gimnazija »vedno ostreje naglaša svojo nalogo kot vzgajališče višjih duhov ter **brezobzirno** odklanja vse tiste, ki ne sodijo vanje« (str. 18., prim. še str. 30.). Ta »brezobzirnost« dirne; zakaj znano je, da često enostranski nadarjeni otroci uspevajo v poedinih predmetih manj; ali naj jim radi slabših uspehov v grščini zatvorimo gimnazijska vrata? Saj se vendar pogosto celo od maturanta zahteva, da pokaže le v nekaterih predmetih, ki so že nekako njegova stroka, osobito znanje. Ako za kak predmet ni najti sposobnih učiteljev niti sposobnih učencev, potem je žrtvovati predmet, ne mladine; kajti tedaj je v predmetu iskati vzrokov neuspešnega dela.

Skoro bi prekoračil meje odmerjenega mi prostora. Dr. Tominškova razprava daje pobudo in je med Slovenci že zato zanimiva, ker je malo takih učiteljev grščine in latinščine, ki bi se kakor dr. Tominšek oduševljali za idealno stran teh učnih predmetov. Želim »Ped. Letopisu« obilo čitalcev med našimi profesorji, katerih veliko število pogrešam med društveniki vrle »Slov. Šolske Matice«.

Dr. Fran Ilešič.

Janka Kersnika zbrani spisi, uredil dr. Vladimir Levec, zvezek III., sešitek I. »Rošlin in Vrjanko«. Založil L. Schwentner. V Ljubljani 1903. Cena K 2'50, po pošti K 2'60.

Ali je to domišljija, ali je res — meni se zdi, kakor da naše čitajoče občinstvo vsakega novega zvezka Kersnikovih povesti nestrpnost pričakuje. Naravno bi bilo pač, če bi bilo tako! Saj imamo le malo pisateljev, iz katerih proizvodov bi odsevalo tako jasno in neskaljeno naše življenje kakor v Kersnikovih. Vsekakor se nam ne vidi potrebno, podžigati naše občinstvo, da si kupi Kersnika. Želimo le, da bi ga imeli že skoro celega skup v lepi Schwentnerjevi izdaji.

Z.

Grščina ob prehodu v 20. stoletje. Ponatis iz »Pedagoškega Letopisa«. II. zvezek, 1902. Spisal dr. Jos. Tominšek. Brošurica, o katere vsebini prinašamo na drugem mestu oceno, se dobiva pri L. Schwentnerju po 50 h komad. Ta razprava je pisana s toli toplim čuvstvom in tako iskreno vnemo za stvar, da jo bo s pravo slastjo čital celo tisti, ki morda ne pritrjuje povsem načelom gosp. pisatelja. Zato kar nič ne dvomimo, da bode zaloga te knjižice, ki ni preobila, hitro zasežena.

Zaščitnikom Levčevega pravopisa v novič v preudarek. Spisal profesor V. Bežek. Pod tem naslovom je izšla v Celju v tiskarni D. Hribarja brošurica, ki obsega svoje dni v »Ljubljanskem Zvonu« in »Popotniku« natisnjeno polemiko proti profesorju dr. Štreklju in p. Škrabcu zaradi slovenskega pravopisa. Vprašanje, katero razpravlja tu prof. Bežek, je tako važno in aktualno in za nas vse tolikega pomena, da se mora temeljito seznaniti z njim pač vsakdo, ki se prišteva k inteligenci. Zato bi bilo odveč, priporočati to delo šele v nakupovanje. — Cena?

Dr. K. Hinterlechner: O petrografskih svojstvih nekaterih hribin iz zapadnočeškega kambrija in iz sosednjega ozemlja. Separatni odtisk iz »Vestnika kral. češke družbe znanosti v Pragi« 1902. Predloženo v seji dne 30. maja 1902. Praga 1903. Str. 58. —